

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A »Népnevelők pesti egyletének«, az »Egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottságának«, a »Budapesti tanítótestületnek«, az »Eötvös-alapgyűjtő központi bizottságnak«, az »Országos paedagogiai társaságnak«, a Czeglédvidéki — s több tanítóegyletnek ren-les közlönye.

Felelős szerkesztő : Lakits Vendel.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára**: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 ft. **Hirdetések** 2 has. petit soronkint 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztő-höz (Józsefváros, Bezerédy-utca 1. sz. iskola); **előfizetési pénzek**. reclamatiók sat. **We i s z m a n n** t e s t v é r e k h e z mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, nádor-utca 14. sz.) küldendők.

A „magyarosító tanfolyamok“ról.

Az eszme, melynek Zádor Gyula ur e lap legközelebbi számában kifejezést adott, oly szép, hogy valóban leglelkesebb tapsokat érdemel.

Bizony, ha nekünk, magyarul érző, gondolkodó és cselekvő tanítóknak azt kellene tudnunk, hogy fáradozásunk a tengerbe dobott viz-csepp, hogy törekvéseink: a magyart a külfölddel szemben — a mennyire terünk engedi — visszahelyezni a maga ősi jogaiba, a mások mulasztásai folytán meghiusztatik . . . magyarok istene, távoztasd el tőlünk e kelyhet!

És mégis — fájdalom — azon nézetnek kell átengednem a tért, miszerint az eszme azon értelemben, a mint azt Z. Gy. ur körvonalozza, oly csillagzat alatt született meg, mely épen nem a legkedvezőbb.

Ha tisztán csak az lehetne szóban, hogy a kik hazánkban nem tudnak magyarul, adjunk nekik módot és alkalmat azt megtanulni, miként valamely sebnél csupán a műtét okoz gondot, a többitől aztán nincs mit tartani, mert a jelenségek kizárnak minden aggályt; ha a közoktatás nemcsak a priori, hanem a posteriori is az állam ügye lenne, e feltételek mellett aztán amaz eszme nem okozna kevesebb örömet mindnyájunknak, mint a szomszjától üldözöttnek a forrás, melyben kristály tiszta víz buzog.

De az első és legnagyobb akadály, mely a szükséges magyarosításnak utját állja az, hogy az állam tanügyi jogköre korlátozva van azon kiváltságok által, melyeket a felekezetek törvényes alapon élveznek. És e felekezetiég lárvája alatt aztán szépecskén ott bujdokolhat a nemzetiségi államellenes törekvések kigyója. A fő az, hogy magát fel ne ismertesse; az állandó hajlék, melynek bástyái előtt az állam meghajolni tartozik, elég arra, hogy magát tetszése szerint kipihenhesse, a nélkül, hogy bármely percben előtörhető zivatartól, vagy egyéb kellemetlenségektől kellene tartania.

Midőn tehát a közoktatási miniszter a magyar nyelvnek hézagos terjesztését illetőleg a népiskolákban azt felelte, hogy »ez még egy ideig« így fog tartani, csak a viszonyoknak megfelelő választ adott, s ha ez reánk, magyar tanítókra rossz benyomást tesz, ebből a miniszter akarátának egy cseppet sem tulajdoníthatunk.

Avagy nem üzetnek-e a legvakmerőbb bujtogatások államunk határai között, nem bizonyítják-e ezt a tapasztalatok, a kormány mind megannyi kénytelen fellépései?

Ha semmi ok sincs reá s mégis mennyi a sátán, ki a fanatizmus tüzét fujja, szítja körülünk, hogy kedvező szelek jöttével lángba borítson, vajjon nem támadna-e ellenünk egy legió szörny, ha a minden ároni magyarosítással — nem adnánk ugyan egy parányi okot sem, de némely nemzetiségek nagyon is annak vennék hogy elnyomásuk-, kiirtásukra törekszünk? Vajjon ennek csak a színe is: a magyarosító tanfolyamok felállítása, nem eredményezné-e annak, a mit óhajtottunk, épen az ellenkezőjét: a magyartalanság terjedését, sőt a magyarelles elemek növekedését, szaporodását?

A máris tagadhatatlanul meglevő ellenséges szellemnél fogva pedig, — ha a következményekről el is tekintünk, — a magyarosító tanfolyamok mindenesetre szerfelett csekély hasznót mutathatnának föl. Mert hiszen hol vannak magyarul nem tudó, tanítók? Legnagyobb részben a felvidéken, Pozsonytól egész Marmarosig. És az izgatásokról leginkább innen szolgál adatokkal a tapasztalat; a románok s németekről nem mindig lehet beszélni, ezek ezt a diésőséget inkább a szlávoknak engedik át.

Ilyenek lévén a körülmények, kérdem: mikép várható a magyarosító tanfolyamoktól az, hogy épen azok, a kiknél a magyar szellem meghonosulása a nyelvvel együtt a legkivánatosabb lenne, azt kellően elsajátítsák akkor, a midőn az ellenkező áramlat alatt állanak, mely talán nagy részének egész lelkét erős bilincsek között tartja?

De ha valaki tud is magyarul, ebből még korántsem következik, hogy már magyar! ugyanazért államellenes gondolkodás és magyarul való beszéd könnyen megférnek egymás mellett. Kívánhatjuk, hogy mindenik tanító tudjon magyarul az idegen ajku községekben is, kívánhatjuk, hogy a képezdéből ezentul egyetlen egy növendék sem bocsájtassék a tanítói pályára mindaddig, míg nem tud magyarul oly jól, mint akár egy született magyar, és tegyük föl, hogy mindez megtörtént dolog lenne, ki vonhatja kétségbe, hogy annak a képezdének épen a magyar nyelvtudás követelése miatt nem lehetett növendékeiben ellenséges eszméket s érzelmeket kelteni föl s táplálni, és hogy a tanítónak az idegen befolyás ellen a magyar nyelvtudás okvetlen és biztos mentőjét képezi?

Nem e kisszerűségekben fekszik az oka, hogy a magyarosítás terjedés helyett inkább minél szűkebbre vonatik, dacára annak, hogy az állam hajójának kormányja a mi kezünkben van; itt mélyreható állami s társadalmi átalakításokra van szükség; évtizedek következetes és erélyes munkája hozhatja létre azt, hogy a magyar állam minden kis része hűen megfeleljen a fogalomnak, melyet e szó: magyar, képvisel.

A magyar kormányra e tekintetben nagy feladat várakozik, melynek megoldásához hozzá kell fognia minél elébb.

En tehát a magyarosító tanfolyamok eszméjét nem tartom az egyetemes tanítógyűlés elé viendőnek,

Kilicsuk László.

Egyről-másról.

Örvendetes jelenségnek tartjuk, hogy az egyetemes tanítógyűlés kérdései mind a szaklapokban, mind az egyesületek gyűléseiben élénk vitatkozások tárgyát képezik. Az 50-es bizottság által kitűzött kérdések több helyen tárgyalattak már, sőt egyes helyekről ujak is ajánlottak azokhoz.

Igy van jól.

A kik megnyugosznak abban, a mit az 50-es bizottság tett, tárgyalják az ez által kijelölt tételeket s küldjék be tanácskozásaik eredményét; a kik pedig a kitűzött kérdések egyike-másika helyett jobbat tudnak és sürgősebbnek tartják az előbbieknél, álljanak elő vele: de ne szidják az 50-es bizottság ama néhány tagját, kik — nem sajnálva időt s fáradságot — a tanügy s tanítók érdekében legjobb belátásuk és tehetségök szerint buzgólkodnak.

A kik annyira keresik bennünk a hibát s gáncsolják végzett dolgainkat: mutassák meg, hogy jobbat, többet tudnak s mondják meg: mi az, a mit az 50-es bizottság a tanítók érdeke ellen tett?

Az 50-es bizottság mindig szívesen hallgatta volna meg mások tanácsait s figyelembe vette volna, ha tévedéseire jóakaratulag figyelmeztetik: de m dőn tanács, figyelmeztetés vagy elismerés helyett örökös gyanúsítással állnak elő ép azok, a kik maguk semmit sem tesznek, a kik elvállalt kötelezettségeiknek legkevésbé sem felelnek meg: csuda-e, ha a legmunkásabb tagok is kedvüket veszve, oda hagyják a küzdőtér s esendes szemléloi lesznek az új óriások erőlködéseinek.

Leginkább visszatetsző azok magatartása, a kik tagjai ugyan az 50-es bizottságnak, a gyűlésekre azonban vagy egyszer sem, vagy csak egyszer jelentek meg: s mégis azzal állnak elő, hogy az 50-es bizottság működése meddő, intézkedései nem az ország néptanítóinak érdekében, hanem egyesek ambíciójának kielégítésére irányultak.

Azért is hibáztatják, mivel az egyet. tanitógyűlés megtartását hirdető meghívójában kimondotta, hogy »a szenvedélyes vitákra alkalmas kérdéseket mellőzzék s a mult egyetemes gyűlés ügyrende értelmében a nagygyűlés tanácskozásaiban a politikának és személyes ügyeknek nincs helye.«

Igaza van az 50-es bizottságnak, joga sőt kötelessége volt ezt kimondani, hogy bebizonyítsa, miszerint nem a személyes ügyek, hanem a tanügy érdeke, a tanítói állás megszilárdítása és emelése a cél, melyért az egyetemes gyűlések rendeztetnek.

Ugy látszik, sokan nem tudják, mily sok utánajárásba került s mily nehezen sikerült kormányt és városi hatóságot rábirni 1874-ben, hogy az egyetemes tanitógyűlés megtartható legyen; nem tudják, mennyi idejébe s fáradságába került és kerül a fővárosi tanítóknak a tanitógyűlés rendezése; talán nem is sejtik sokan, hogy a rend főtartásáért mily nagy felelősséget vállaltak magukra a fővárosi tanítók — 1874-ben. S mi adott erre okot? Az 1870-ki tanitógyűlés.

Jól tudjuk, hogy 1870-ben nem a legsimábban folyt le az egyetemes tanitógyűlés, a minek okát mi egyrészt a kezdet nehézségeiben, másrészt a készülletlenségben s abban találjuk, hogy új korszak kezdetén voltunk.

A népiskolai törvény életbeléptetésével azonnal kezdetét vette a harc, mely közös és felekezeti iskola között talán 1870-ben öltött legmérgesebb alakot. Akárhány tanító volt a gyűlésen, a ki boldognak érezte magát, hogy távol lévén papjától, szabadon szólhatott s legalább egy-egy hatalmss »éljen« kiáltással adhatott kifejezést keble érzelmeinek.

De »a hatás ellenhatást szül;« ott volt a gyűlésen Lojkó főtisztelendő ur is. Ki nem emlékeznék e mosolygós arcu pap tüzes szónoklataira, miket a közös iskola ellen tartott? Nagyon természetes, hogy az ő elveinek is lévén követői, zajt, lármát idézett elő; egyébként csak olyat, a melynek más alkalommal is látta már a Sándor-utcai palota

párját. Annál inkább megrovást érdemel egyes néptanítóknak ama pizskolódása, melyben az 1870-ki egyetemes tanítógyűlést részesítették — persze német lapokban.

Az 1874-ki egyetemes tanítógyűlést már gyakorlott emberek készítették elő; ugyanazért a gyűlés lefolyása is rendszeresebben történt. Bizonyítja ezt a napi sajtó egyhangu nyilatkozata, melylyel ezen gyűlésről kivétel nélkül dicsérőleg, a legnagyobb elismeréssel szóllottak. Hiszszük, miként hasonló sikert arat az ez évben tartandó III. egyet. tanítógyűlés is.

Ugy legyen!

Csabai Tihamér.

L a p s z e m l e.

Ugy látszik, a vallás- és közoktatási miniszter úr által kinevezett »iskolalátogatók« között mégis csak akad egy-kettő, a ki nem csak szóval, de tettel is igyekszik bebizonyítani, hogy szívében fekszik a tanügy érdeke s fejleszteni, előbbre vinni törekszik azt. Ilyennek látszik dr. Serli Sándor úr, ki »az iskolamulasztások körüli bűnökről« előbb a »Pécsi Figyelő«-ben, utóbb a »Néptanoda« 36. számában elmélkedvén, a többi közt ezeket írja: »Minél nagyobb valamely közeg hatásköre, annál nagyobb a mulasztások miatti felelőssége is; tehát a miniszter a legbűnösebb, ha a törvény végre nem hajtatik, és így utána fokozatosan a többi közeg; mert a miniszter a legfőbb és leghatalmasabb öre a törvénynek, kinek karja leér az előljáróságig és a szükség szerint felelősségre vonhatja valamennyit.«

Igaza van a t. iskolalátogató urnak, csak hogy az is igaz ám, hogy akárhány község előljárósága, akárhány kir. tanfelügyelő van, a kik bekötik a miniszter szemét, s hogy magukat szépítsék, azzal ámitják ő excellentiáját, miszerint ő náluk »minden rendben van«: a tankötelesek szorgalmasan járnak, az iskolák felszerelvek, a tanítás kifogástalan, sőt még azt is elhítetik a miniszter ural, hogy a tanítót pontosan fizetik. Mit tegyen aztán a miniszter az ily szemfényvesztés ellen? Azt feleli rá a tisztelt doktor ur, hogy »az ily jelentések jövőre az illető »iskolalátogatók« által láttamoztassanak.« — Jól van, elrendelheti ezt a miniszter; de ki áll jól legtöbb »iskolalátogató« szavahihetőségeért, kivált azokért, a kikre inkább ráillik az »iskolakerülő« cím.

A »Néptanoda« ugyanezen számában V. Balogh Lajos urtól is olvasunk egy cikket, »Ne kívánjunk lehetetlen«-t címmel, a mi különösen azért vonta magára figyelmünket, mivel megszoktuk már, hogy V. B. L. csaknem mindig lehetetlent kíván. Ezért van, hogy szava »elhangzik a pusztában.«

Ne bántsa t. B. ur azt a »Szent-Gellért társaság«-ot, nem akar ezzel P. S. koldus-tarisznyát akasztani a tanítók nyakába. A kik megtudják a lényegét különböztetni a formától, azok majd megbarátkoznak címével is; a kik az »Eötvös-alap« körül buzogtak, azok a »Gellért-társaság«-ot sem hagyják elveszni. Hiába jövedölgeti tehát B. ur, hogy a »Szent-Gellért-társaság« kivánt sikert sohasem mutathat fel. Csak türelem! Mi, a kik ismerjük az indítványozó ebbeli nézetét is, vérmes reményeket kötünk e társaság valósulásához, mert tudjuk, hogy nem annyira a tanítók, mint inkább a nagy közönség hozzájárulásával akarja

létesíteni, a tanítók erkölcsi és anyagi állásának emelésére, a magyar nemzet javára, nemzeti nyelvünk művelése- és terjesztésére. Csak szóljanak a kérdéshez mentül többen, a kételyeket majd eloszlatja, a gáncsolókat majd tönkre silányítja — a z á r s z ó.

Buvár.

T Á R C A.

Hibás magyarságok.

I. Közlemény.

A kelet, a keleten stb.: kelet, keleten. Nem mondjuk: az észak az északon, hanem: észak, északon. Így van a dolog a többi égtájakkal is. Az égtájak nevei olyba veendőek, mint tulajdon nevek, különösen mint országok nevei. Már pedig ilyenek elé nem szokás névelőt tenni, birván azok a nélkül is hangsúlyyal. — Főlegesen s azért hibásak a névelők birtokragos köznevek előtt is, például a kertem, a kerted stb. Ezt azért hozom föl, mert sokszor legjelesebb íróink vétének az ellen (főleg regényírók, talán hogy annál hosszabbra nyulják a regényt

Alakjuk, jelentésük: alakjok, jelentésök. Míg a harmadik személyi ő névmással fejezzük ki, addig az **uk, ük** ragok helyett a magyar író) nyelv, ha következetes akar lenni, rendszeren **ok, ök** ragokat használhat csak, u. m. a melyek az egyes számú ő-nek többesei. Kivételeket csupán szebb hangzás, (minek megítéléséhez fül, azaz: nyelv-érzék kell) vagy érthetőség tekintetéből lehet, sőt kell megengedni; p. örömiük — szebb s érthetőbb, mint: örömiök, mit némelyek talán, de rosszul, örömek (többes alany) helyett is használnak; vödriük érthetőbb mint vödriök, mi helyesen csak többesként használható, s nem egyszersmind birtokosi viszony kifejezésére. Másként állna a dolog, ha így beszélénk: **ú, ú neki, út v. ütét, ük** stb.

Bakk: bak; bakkot löni: bakot löni. Igaz, hogy e szó a német »Bock«-kal rokonhangzásu s meglehet, hogy abból is származott: de azt sem tagadhatni, hogy ugyanaz a magyar nyelvben sem szűkölködik rokon nélkül; ott van p. a »bika« szó. Vagy talán ez is német eredetű? Ámde ha ezt megengedjük, meg kell engednünk azt is, hogy a »böke« ige szintén kölcsön vett szó, melyből nagy valószínűséggel lettek a »bak« és »bika«, az e nevek birtokosai lévén ellátva szarvakkal, a »bökes« alkalmas eszközeivel.

Bármint ütött is volna ki az elnökség választása: bármint ütött volna is ki stb. — Nincs rá példa, hogy a fő és segédigék közé, melyek mindketten személységek, valamely idegen szó furakodhassék: »ütött is volna«. Ez csak akkor történhetik, ha a fő ige személytelen: »megtanulni« magyarul előbb-utóbb bizonyára minden jó honpolgár fog.

Csatt: csat. Nem mondjuk: csattolni, hanem csatolni. »Csattog« nem tartozik ide, lévén annak egészen más jelentése és származása.

Cseberből vödörbe (vederbe) hágni: vödörből cseberbe hágni. Mert e közmondással azt akarjuk jelenteni, hogy valaki csekélyebb bajból nagyobb bajba keveredik. Már pedig ily értelme a közmondásnak akkor lesz, ha az ekkép fejeztetik ki: »vödörből cseberbe (hágni)«; miután a vödör kisebb, és a cseber nagyobb s egyszersmind mélyebb edény.

Egyesület: egylet. T. i. az »egylet« szó (S z é c h é n y i n e k kedves szava; lásd Toldy: Orthologia 20. l.) nem »egyel«-ből származik, a

milyen ige s általában szó a magyarban nincs; hanem származik eme valóságos léttel és létjoggal bíró u. n. közép igéből: »együl« (magyarán: »vereinigt wird« »sich vereiniget«); honnan: »egyület«: »Verein« (lásd eddig legjobb magyar-német szótárunkat, Ballagiét). Az »egyület«-ből (nem mondok boszorkányságot) az »ü« kilökése által teremtődött a némelyek által annyira üldözött, de kellemes és kényelmes ki-mondásu, betűt hijában nem szaporító: **egylet**. — Nemesak a legnagyobb magyarnak volt pedig kedves e szó, hanem mindazoknak, kiket névadásokban a szép és jó érzése vezérel. Például fölhozhatók a budapesti műegylet *) és az ország összes tanító-egyletei. Nem méltányos, sőt egyenesen sértő eljárás, midőn ezek egyikét vagy másikat, dacára alapszabályzatilag megállapított s felsőbb helyen szentesített neveiknek, némely tulbátor tollak vagy nyelvek »egyesületnek« eimezgetik. Mintha bizony hasonló oktatásokra az illető »egyleteknek« szükségük volna. (A »Gazdasági egyesület« nevére, mint régire s ma is főnállóra ne hivatkozzunk; a »sület« szintén valami gazdasági dolog.)

Márki József, tdr.

(Folytatása következik.)

A zárvizsgálatok előtt

(Az utolsó hónap. — A tanító mint kereskedő. — A mondat)

Elérkezett az utolsó hónap, a számadás hónapja, izzad még a legrestebb tanuló is, ha nem mástól, a — melegtől. A tanító úgy tesz most, mint a kereskedő; vásárra rendezi a kirakatot. Persze iparkodik, hogy a legszemrevalóbb dolgok kerüljenek oda s így aztán nem csoda, ha majd értéktelen esecsebecsék is fognak pompázni az ékszerek közt; mert hát nagy a publikum s ahány ember, annyi az izlés. Egyik szereti az operát, másik a medvetáncot; míg a hozzáértőt egy-egy alaposan elmondott rövidke felelet is megnyeri, addig egy némely hallgatót csak a lélekszakadva elfujt, pattagós hosszu vers bájolja el. De én hiszem, hogy ha még itt-ott elő is kerül valami a hagyományos cafrangokból, az csak olyan vásárfia lesz, melyet az illetők ráadásul adnak e becses tárgyak mellé.

Ha már a tanítót a kereskedőhöz hasonlítottam, meg kell jegyeznem, hogy ő a legszerencsétlenebb kereskedő, mert dacára annak, hogy bolti helyiségét ingyen kapja, nemcsak hogy nem gazdagszik meg, de még élni is alig bír. Ennek oka nemesak abban rejlik, hogy más kapja és használja a portékát (t. i. a gyermek) és mégis másnak kell érte fizetni, hanem, mert úgy gondolkodnak, hogy a tanító által adott áru szellemi levén, az érte fizetendő járulék sem lehet valami illőbb, mint szellemi. Ez az aprópénz lenne a hálás elismerés. (Méltóztassék alatta kézszerítést, köszönetet s más ily egyebet érteni.) A »kundschaftok« legnagyobb része azonban ezzel a kis tartózással is adós marad.

No, de vigasztalódjunk, »nem lesz ez mindig így«. Segitünk magunkon s majd az Isten is segít. Hisz próbálunk is mi sokfélét; itt van például az »Aradvidéki tanítóegylet« által készített országos szövetségnek szabálytervezete. Mennyi sok üdvös dolog várható ennek majdani

*) Ez először művészeti egyesületnek nevezte magát, majd műegyletnek, míg végre legszebb és legjobbnak találta a »műegylet« elnevést.

gyakorlatba vételével! Egyik collegámnak különösen megtetszett az, hogy az említett szabálytervezet szerint ezután számba lesznek véve nem csak az élők, hanem a holtak is. Szó nélkül ezentul egyetlen tanító sem szokhatik ki e siralmas világból.

Ha már felemlítettem ezt a collecát, elmondom róla azt is, hogy nagyon kedveli a nyelvtant továbbá, hogy pár hét előtt veszélyesen beteg volt. Mint lábadozó beteget meglátogattam, midőn is az élet mulandóságáról beszélgetvén vele a többi közt a következőket mondta: »Az ember és az élet egy mondat; az ember az alany, élete és állitmány. Névelő szokott lenni az ily mondatban a csinos az ajánló külső. Egyéb bővítések: nevezetesen, jelző a jellem és erkölcs, kiegészítő a jó egészségi állapot, határozó a pénz. Ilyen az egyszerű bővített mondat. A házias élet már egy összetett mondat, hol maga a házasság képezi a kötszót, mely azonban — mint tudjuk — néha el is marad.

Boldog, a ki egy jól felszerelt mondatban alany lehet! Azonban bármily szépen álljon is készen már egy-egy mondat, jönnek azt szétrombolni kegyetlen elemzők: a csapások, sőt maga a legkegyetlenebb analitikus — a halál. Ezek aztán bele ütnek a mondatnak valamely tagjába, s mint valami szű, addig rágódnak, míg végig nem hatolnak az egész mondaton. Ki tehet róla, hogy az alany sem kerülhet el sorsát!

Ennyit az én beteg collegámról. De még sem! Tegnap találkoztam vele; arcán már alig vehető észre a betegség nyoma, de azért szokásszerűen kérdezem: »Hogy van?»

»Mint egy egyszerű bővített mondat — felelé —, csakhogy határozó nélkül.«

Claudus.

Egyleti élet.

Az »Eötvös-Alap« ügyiratai.

Közlő: Steiner István.

IV.

Az 1877. október 31-dikén tartott gyűlés jegyzőkönyvi kivonata.

A mult gyűlés jegyzőkönyve megjegyzés nélkül hitelesítettik.

Elnök jelenti, hogy a főv. tanítók küldöttsége Bója Gergely tanfelügyelő ur vezetése alatt tisztelgett a főpolgármester és polgármester uraknál, megköszönve az »Eötvös-alap« címe alatt tett 8000 frtos alapítvány létesítését és az iskolai persely fölállítását. Ez alkalommal főpolgármester ur ő méltósága az »Eötv.-a.«-ra 100 frtot adományozott. Hálás köszönet szavaztatott érte.

Makai Vince tanító N.-Váradról jelenti, hogy az »E.-a.« tagjai közül kilép: befizetett pénzt tehát vissza kéri. Határozatot: hogy a már egyszer befizetett pénzek vissza nem adatnak.

Luttenberger Á. jelenti, miszerint hozzá az »E.-a.«-ra 1 frt 10 kr. a naptárra 60 kr. érkezett Komjáthy azt jelenti, hogy nála 5 frt 30 kr. folyt be; Förster L. miskolci kereskedő pedig 10 frtot ad az »E.-a.«-nak. Ezen összegeket a pénztárnok átvette.

A vidéki egyleteknek gyűjtőivek küldetnek.

Lederer A. jelenti, miszerint. »A példaadás metholikája« című művének negyedrésznyi jövedelmét az »E.-a«-nak adja. Köszönettel tudomásul vétetik.

Elnök jelenti: hogy a Péterfy és társai által szerkesztett A-B-C-és könyv az »E.-a.«-nak 200 frtot jövedelmezett. Örvedetes tudomásul szolgál.

Fölvastatik a pénztári jelentés. Györffy L. megbizatik, hogy ezután minden gyűlésre készítsen egyik gyűléstől a másikig befolyt összegekről részletes kimutatást.

Fölvastatik a szék-fehérvári kath. néptanítók egyletének levele, melyben jelentik, hogy az »E.-a.«-ra 200 frtot adnak, azonfelül évenként 40 frtra kötelezik magukat.

Hálás köszönet szavaztatik nemes tettükért.

Fölvastatik Svacek J. a pécsi tanító-egylet jegyzőjének levele, melyben jelenti: hogy a nevezett egyletben 23 frt 60 kr. folyt be az »E.-a.«-ra; igéri egyszersmind, hogy az összeget novemberre beküldi.

Steiner J. jelenti, hogy azon 5 frt 60 kr., melylyel néhai Veitzenfeld F. város-lódi tanító Rill J. szerkesztőnek tartozott, az ő közvetítése által befolyt az »E.-a« javára; a pénzt átadja a pénztárnoknak, hogy az az özvegy 5 évi tagsági díját képezze.

Lederer, Örley és Rill megbizatnak, hogy az alapszabályok módosítását eszközöljék.

Az »Eötvös-szobor« bizottságnál 8000 frttal több gyűlvén be, mint a mennyi a szoborra kell, megbizatik Örley, Lakits és Péterfy, hogy a pénz fölösleget az »E.-a« javára eszközöljék ki.

Péterfy Sándor,
elnök,

Luttenberger Agost,
titkár.

V.

Az 1877. november 28-dikán tartott gyűlés jkvi kivonata.

A mult gyűlési jegyzőkönyve fölvastatván, hitelesítettett. Elnök jelenti, miszerint Kafka Károly főv. ig. tanító 15 frtot adott az »E.-a.«-ra oly célból, hogy azon egy Rudolf sorsjegy vétessék. Hálás elismerés szavaztatott a nemes adományozónak; a sorsjegy a pénztárban őriztetik.

Lederer A. jelenti: hogy »A példaadás methodikája« című, munkájának egy példányaért Schlesinger József nagykereskedő 5 frtot adott az »E.-a.«-ra. Hálás köszönettel fogadtatik.

Luttenberger Á. 5 frtot ad át a pénztárnoknak, mely összeget egy vacsoráló társaságtól gyűjtött.

Fölvastatik a pénztári jelentés.

Rafay Károly tanító 100 frtos alapítványt tesz félévenként 10 frtnyi befizetéssel. Hálás köszönet szavaztatik érte.

Határoztatik, hogy a tanügyi közlönyökben koronként részletes pénztári kimutatás közöltessék az Eötvös alapról.

Péterfy Sándor,
elnök.

Luttenberger Ágost,
titkár.

VI.

Az 1878. január 8-diki gyűlés jkvének kivonata.

A mult gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után olvastatott a »Nemzetgazdasági egyesület« átirata, melyben jelentik, hogy Nsgos Weisz, Bernát Ferenc kir. tanácsos ur 1000 frtot tett le az »E.-a.« javára, mely azonban csak akkor megy át annak birtokába, ha 1000 iskolában hono-

sittatott meg az »iskolai takarékpénztár«. Megbizatik az elnök és jegyző hogy jegyzőkönyvi kivonatban hálás köszönetet mondjanak.

Fölvizsgálják a pénztári jelentés, mely szerint legutóbbi időben 602 frt 99 kr. folyt be.

Péterfy S. 205 frt 85 krt gyűjtött, Luttenberger 20 frtot Lakits V. 5 frt 34 krt, Komjáthy Tisza Kálmáné ő excájától az »Eötvös Naptár«-ért kapott 5 frtot. Az összegeket a pénztárnok átveszi.

Frey Jézsef főv. nyug. igazgató-tanító egy 50 frtos kötvényt ad az »E.-a.«-nak. Bálint Mihály ceglédi tanító beküld 50 frt 60 krt, melyből 20 frt 25 kr. az általa megindított gabonagyűjtés útján jött be. Schaller Ernő az »Abauj-Tornamegyei« tanítóegylet elnöke jelenti, hogy a nevezett egylet tagjai az »E.-a.« tagjai közzé beléptek. Ez alkalommal 32 frtot küld be.

Mindenik jelentés örvendetes tudomásul vétetik.

Elnök jelenti, hogy »a Népnevelők egylete« 25 frtot szavazott meg az »Eötv.-alap« javára, a »Nyitrai megyei tantestület« pedig utólagosan még 9 frtot küldött be. Pénztárnoknak költségekre 6 frt 50 kr., a szolgának 11 frt 50 kr. a titkárnak bélyegekre 25 frt utalványoztatik.

Pénztárnok bejelenti, hogy a »Magy. földhitelintézet« és a »Magy. ált. hiv. bank« átiratilag arról értesítik, miszerint alapszabályaik értelmében jótékonycélra nem adakozhatnak.

Horváth József ref. papnövendék, tanító fia, rögtöni segílyt kér. Nem adathatik.

Polik János magánzó, Komjáthy Györgynek egy pályadíj nyertes művét saját költségén 300 pldban kinyomatta és az azokból befolyó jövedelmezt az E.-a.«-nak ajándékozza.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Péterfy Sándor,
elnök.

Győrffy Lajos,
segédtitisz.

VII.

Az 1878. jan. 30-diki gyűlés jegyzőkönyvi kivonata.

Hitelesítettik a mult gyűlés jegyzőkönyve.

Lakits Vendel fölvizsgálja a kiküldött pénztárvizsgáló bizottság jelentését. Örley urnak odaadó és fáradhatlan munkásságaért köszönetet és bizalmat szavaz a bizottság s neki a fölmentvényt megadja. A számvizsgáló biz. ajánlatára ez évben 1050 frt ösztöndíj és segíly lesz kiosztandó, a többi tőkésítettik.

Győrffy L. megbizatik, hogy a pénztári napló alapján rendes segédkönyvet készítsen.

Péterfy Sándor,
elnök.

Luttenberger Ágost,
titkár.

VIII.

Az 1878. március 20 iki gyűlés jegyzőkönyvi kivonata.

A jegyzőkönyv fölvizsgálván, hitelesítettik.

Örley János pénztárnok ur beteg levén, a pénztári jelentést Győrffy L. segédtitisz olvasta föl, mely ez idő szerint 2550 frt 30 krról szól.

A »háromszéki-tanítóegylet« az »E.-a.« javára hangversenyt, a szemlakai tanítók pedig táncmulatságot rendeztek, melyeknek jövedelméből az előbbiektől 35 frt 40 krt, az utóbbiak pedig 23 frtot küldöttek be. Örömmel vétetik tudomásul.

Lovcsa János rákos-kereszturi tanító tagsági díjak fejében 15 frtot küld be.

Luttenberger Á. 4 frt 50 krt, Hönigsfeld A. pedig 20 frtot gyűjtött. Köszönet szavaztatik buzgóságukért.

Rill József jelenti, hogy megbízatásához hiven Roller Mátyás polg. isk. igazgatóval, mint szakértővel a pénztári könyveket megvizsgáltatta és a könyvvitelt teljesen jónak találta. Ajánlja azonban, hogy a rendes évdíjas tagok számára külön könyv készíttessék.

Határoztatik, hogy egy 50—60 frtos Wertheim-féle pénztár szereztessék.

Elnök jelenti, hogy az »Eötvös-naptár« teljesen elfogyott s a számadások a jövő ülésen fognak beterjesztetni.

Titkári költségekre 25 frt utalványoztatik.

Olvastatik a békés-esabai tan. egylet levele, melyben fölhívja az »E.-a« gy. közp. bizottság«-ot, hogy ezidei gyűléseinek egyikét B.-Csabán tartsa meg. A szives meghívás örömmel fogadtatik s elhatározza a bizottság, hogy jövő gyűlését Békés-Csabán fogja megtartani. Elnök megbizatik, hogy erről a »B.-Csabai tanító-egylet« elnökét, Németh Lajos urat értesitse.

Péterfy Sándor,
elnök.

Luttenberger Ágost,
titkár.

Kivonat a »15-ös bizottság« 1878. május 26-án tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből.

A »15-ös bizottság« a következő nyilatkozatot adja ki.

Fölkéretnek a hazai tanító-egyletek, hogy a III. egytetemes tanítógyűlésre szánt tételeiket minél előbb nyujtsák be; a bizottság gondoskodni fog, hogy azok napirendre tűzessenek. Tudatja egyszersmind a bizottság, hogy a zsidó tanítók és az elaggott s nyugdíjban nem részesülő tanítók ügye a tételek közzé fölvett törvény revisiójának kérdésével együtt fognak tárgyalatni; az »Aradvidéki egyt.« által beküldött népnevelő egyletek szövetségének kérdése pedig a már színtén napirendre kitűzött »100-as bizottság« kérdésével kerül tárgyalás alá. Az ezenül beküldendő kérdések Lakits Vendel bizottsági elnökhöz (Budapest VIII. kerület, Bezerédy-utcai népiskolába) címzendők.

Tárgyaltattak az »Eötvös-alap« részéről hirdetett pályázat stipendiumaira beérkezett kérvények. A »15-ös bizottság« egész terjedelmében magáévá tette az »E.-a.« bizottság által beterjesztett javaslatot annálisinkább, mivel a nevezett bizottság a kérvényeket lelkiismeretesen és behatóan tárgyalta sőt tüzetesebb tanulmányozás végett még egy albizottságnak is kiadta volt, mely albizottság igen szépen s jól indokolt jelentésben a következőket ajánlotta ösztöndíjakra: a 200 frtos díjra Szegedy Kálmán orvos növendéket; a 100 frtos ösztöndíjakra Stára József III. éves tanító-jelöltet, Kovács Istv. I-ső éves technikust, Barabás Samu első éves bölcsészettanhallgatót, Klein Sándor középtanodai tanulót, továbbá Greisinger István, Bruckmann Ferenc, Fábian Mihály és Rappelt Ferenc középtanodai tanulókat.

Elnök megbizatik, hogy állítsa össze az elintézett ügyek cimeit és készítse elő az ügyrendet a jövő nagygyűlésre.

Lakits Vendel,
elnök.

Steiner István,
j. gyűz.

Irodalom.

— **Magyar nyelvtan.** Népiskolai használatra írta Záray Ödön. Tizedik kiadás. Ára 30 kr. Budapest, Aigner Lajos. — E 62 lapra terjedő, kérdések- és feleletekben írt nyelvtan nem a legújabb »divat« szellemében készült s mégis bátran sorolhatjuk azon könyvek közé, a melyek népiskoláinkban sikerrel használhatók.

— **A sztracénai völgy és a dobsinai jégbarlang.** Írta: Dr. Pelech E. János. Külön lenyomata »Magyarországi Kárpátégylet« V. évkönyvéből. A ki Gömörmegye természeti ritkaságaival és szépségeivel akar megismerkedni, igen jó hasznát veheti utazása alkalmával e munkának, melyhez 9 kép is van csatolva. Ára a 29 lapra terjedő füzetnek 50 kr. — Kapható Ráth Mórnál, Budapesten.

Jótékony francia mívelődési intézmények.

A mívelődési intézmények közül némelyek a legújabb időkben és társadalmi uton keletkeztek. Ilyenek:

1. »L'oeuvre des familles des IV. arrondissement«, mely az 1870—71-diki események folytán alapított. A gyászos kimenetű háboru által előidézett nyomor látása ösztönözte a párisi IV. ker. lelkes családjait e társulat alapítására. Ez elhagyott gyermekeket taníttat az iskolákban; ösztöndíjak és jutalmak által sarkalja haladásukat és választ számukra mestert, mikor már iparos pályára léphetnek, vagy ha kiváló tehetséget tanusítanak, alkalmat nyújt nekik tanulmányaik folytatására magasabb tanintézetekben.

Mindkét nembeli fiatal emberek számára tanfolyamokat rendezett be a mennyiségtanból, könyvvitelből, idegen nyelvekből és topográfiából, hogy a hadi pályára is előkészüljenek. De a felnőttekről sem feledkezett meg; ezeknek felolvasásokat tartat a történelemből, földrajzból, természettanból, nemzetgazdaságból stb. Az általa alapított népkönyvtárban, mely már 3000 kötetből áll, nem ritkaság, hogy egy egyszerű munkás vagy iparos egy idegen művet, néha latin vagy görög nyelvből a szótár segítségével lefordít. A társaság e nemes áldozataiért bőven jutalmaztatik azon tapasztalat által, hogy a tudvágyat a népben feléleszti és alkalmat nyújt annak kielégítésére.

2. »L'union française de la jeunesse«, szintén a háboru után alapított 1871-ben, de működését csak 1876-ban kezdé meg s az előbbivel ugyanazon célt követi. Legnevezetesebb az, hogy tagjai kizárólag fiatal emberek, kik maguk is részben még a főiskola padjain ülnek, részint olyanok, kik alig kerültek ki onnét. A háboru ejtette nyomor enyhítése lelkesítette őket is arra, hogy egyesült erővel közreműködjenek a haza közjavanak elősegítésére. Azon elvből indulván ki, hogy a műveltség ne legyen egyesek kiváltsága, nagylelkűleg megosztják a magukét azokkal, kik e jótéteményben eddig nem részesültek. E célból tanfolyamokat rendeztek, értekezéseket tartanak, könyvtárakat állítottak és terjesztik a tudományok elemeit. 1876-ban még csak 1 intézetök volt, 1877-ben már 4, ma pedig 6, melyekben 50 tanár tartja előadásait számos hallgatóság előtt. Ezen ifjak társasága 500 tagból áll és példájukat a nagyobb vidéki városok is kezdik követni.

3. Végül említünk egy régibb, már 1860. óta fennálló, ily társulatot »A mis de l'instruction de Paris« cim alatt, mely télen

előadásokat, nyáron tudományos kirándulásokat rendez; hasonló azokhoz, melyeket a növény- és földtan hallgatói rendeznek nyaranta tanáraik vezetése alatt. Ezen kirándulások, melyek 1872. óta tartatnak, évenként a legjobb eredményeket nyújtják. Így pl. látogatták a nagy köszénlégesség gyárat; a grenelli üveggyárat, a gall-római archeologiai muzeumot Saint-Germainben stb.

Mindezek együttvéve a nemes törekvések oly szép képét nyújtják, hogy ismerete nemcsak Franciaországra, hanem — és talán még nagyobb mértékben — hazánkat, különösen Budapestet is érdekelheti.

Franciából közli

Berényi S.

Apróságok.

(Folytatás.)

A »modern paedagógia« fattyuhajtásait látjuk tehát e lapok 19. számában felhozott s azokhoz többé-kevésbé hasonló példákban nem csak az iskolák, de még a templomok falai között is. Nem lenne tehát fölösleges, ha arról is gondolkodnánk paedagógusaink: mi okozza mindezeket? Én megmondom: az elhibázott erkölcsi nevelés. És ugyan kik ennek az okai? A papok, tanítók, kormány, iskolai és egyéb hatóságok. Megmondom, miért és mennyiben?

*

Hirdetik ugyan papjaink az Isten igéjét, de nagy baj, hogy ők maguk nem a szerint élnek. Nem azt értem én, hogy »telehassal prédikálnak bűjtről«, (hiszen »nemcsak igével, de kenyérrrel is él az ember«); hanem az egyik főhibájuk, hogy nem értenek a nevelés mesterségéhez. Alázatosságot hirdetnek, s mégis vajmi sok közöttük a felfuvalkodott, a ki nem csak azt a szegény tudatlan népet, de még az úr szőlőjében vele munkálkodó tanítót is lenézi és szolgájának tekint.

Tanulták ugyan papjaink a paedagogia és didactica igéit, de mit ér, ha nem gyakorolják azt az iskolában, a közéletben, saját házi körükben pedig (a kath. papok) nem is gyakorolhatják. Erre nézve legüdvösebb és legbiztosabb gyógyszer volna a papi nőtlenség eltörlése.

Azért is hibáztathatók, hogy még felügyeleti jogaikat sem igen gyakorolják. Három évig voltam felekezeti iskola tanítója s ez idő alatt éppen háromszor (csupán a zárvizsgálatokon) láttam a papot iskolámban. És ha csak én tapasztaltam volna ilyet; de hányan vannak társaim között, a kik hasonlóképp nyilatkozhatnának?! — — —

*

A tanítók sem jobbak a Deákné vásznánál. Valljuk meg őszintén: sok közöttünk a gyámoltalan. Hányan vannak, a kik örökké jajgatnak, a kik a sült galambot lesik; de a mivel javíthatnának sorsukon, attól fájznak, rettegnek.

Nagy hibája sok tanítónak, hogy az önképzést elhanyagolja. Az az elv: hogy »ennyi fizetésért ennyi tudomány is sok«, igen veszedelmes. Mig így gondolkodnak sokan, addig közös ellenségünket, a tudatlanságot, le nem győzhetjük.

A mely tanító szaklapot nem olvas, az egyetek működésére mit sem ad, a nevelés-tanítástani munkákat még címeikről sem ismeri: az ne bitorolja a nevelői, tanítói szép nevet, az nem lehet ezen hivatalában mester, de még mesterember sem válhatik belőle valamirevaló! És

ha megvizsgáljuk, hogy a tanügyi lapoknak hány tanító előfizetője van, ha számbaveszszük, 20.000 néptanító között hány van, a ki nem vesz szakkönyvet s hányan vannak, a kik semmiféle egyletnek sem tagjai: bizony-bizony szégyerérzet fog el bennünket.

Nem csekély azok száma sem, a kik azt hiszik, hogy csak az iskola falain belől tanítók, azonkívül nem tartoznak teljesíteni nevelői kötelességüket. Hogy ezek sem jó uton járnak, fölösleges bizonyitanom.

Tanuljunk, tanítsunk és neveljünk tehát, a mennyire csak telik tőlünk s a mint ezt tenni hivatásszerű kötelességünk; s ha ezt teszszük: fölemelt fővel járhatunk s joggal követelhetjük a bennünket megillető tiszteletet és jutalmat a böles alkotó munkájához hasonló fáradozásért.

A mint nem lehet közömbös dolog reánk nézve az, vajon kellő méltánylásban és tiszteletben részesítenek-e bennünket a szülők és hatóságok, ép úgy nem hagyható figyelmen kívül az sem: mennyire tartunk össze s mennyire becsüljük egymást mi magunk? A mig nem méltányoljuk kartársaink igyekezetét, a mig nem lesz köztünk szent egyetértés, melylyel ellenségeinket legyőzhetjük: addig sem mi nem örvendhetünk jobblétnek, sem a tanügy nem fog virágozni.

B—y L—s.

V e g y e s e k.

Az »Eötvös-alap« közp. gyűjtő bizottság s a 15-ös albizottság f. hó 5-én d. u 6 órakor a szokott helyen gyűlést tart.

Az 50-es bizottság tagjai a főv. tanítóegyletek által f. hó 8-án az Eötvös villánál tartandó junialisra ezennel meghívattak.

Követésre méltó szép tett. A »kecskeméti kereskedelmi ipar-hitelintézet és népbank« az »Eötvös-alap« gyarapítására — Böszörményi Mihály kecskeméti ügytársunk megkeresése folytán — hatvan frtot szavazott meg. Éljenek!

Elárverezett községház. Granár János, volt érdi tanító 5 évig nem kapott fizetést a községtől, pedig járt volna neki 285 frt fizetés és 85 mérő kétszeres buza konvencióra. A tanító több ízben felszólította az előjáróságot, hogy fizetné ki neki tartozását, mert különben pört akaszt a község nyakába. — A böles előjáróság azonban nem hallgatott a jó szóra, hanem bevárta, míg a volt mester bepörölte. Az illetékes bíróság aztán elmarasztalta a községet s a fizetésre határidőt tűzött ki. — A hidegvérü kupaktanács még azt is bevárta, mikor végrehajtást eszközöltek a község ellen és lefoglalták a községházát, bevárta továbbá az árverés napját. Midőn azonban nem jelentkezett vevő a község házára, a kupaktanács most jóízűt nevetett a markába, hogy kifumigálta a világot meg a bíróságot, mert a község háza a ménkönek sem kell. Hanem bizony nagy szemeket meresztettek, midőn a második árverésen, mely folyó hó 10-én tartatott meg, a 2300 frtra becsült és a község tulajdonát képezett házat becsáron alul eladták 300 frton.

Meghívás. A II. egyetemes tanítógyűlés által választott 50-es bizottság ezidei nagygyűlése június 9- és 10-én, Budapesten, a népnevelők pesti egyesületének helyiségében (IV. ker. cukor-utca 4. sz. a.) fog megtartatni. — Tárgyai: 1) A 15-ös bizottság jelentése a f. é. aug. 21—23-án tartandó III. egyet. tanítógyűlés tétéleiről s ezeknek végleges megállapítása. 2) Az »Aradvidéki tanítóegylet« indítványa a »Magyarországi népnevelő (tanító) egyletek szövetsége« tárgyában. 3) Az Eötvös-alap számadásainak megvizsgálása. — 4) Az »Eötvös-alap ösztöndíjak és segélyek megszavazása. stb. — A midőn ezekről az 50-es bizottság tagjait tisztelettel értesítjük, kérjük a vidéki tagtársakat, legyenek szivesek bennünket megjelenési szándékuk felől posta fordultával értesíteni, hogy a leszállított áron való utazás- és elszállásolásról idejekorán gondoskodhassunk. Azokat pedig, a kik a gyűlésre meg nem jelenhetnek, arra kérjük, sziveskedjenek az egyetemes gyűlés tétéleire vonatkozó nézeteiket írásba foglalva a »Népnevelők lapja« szerkesztőjéhez (Budapest, VIII. ker. Bezerédi-utcai iskola) beküldeni. — Kiváló tisztelettel vagyunk Budapesten, 1878. május 26-án. Kész szolgáik: **Péterfy Sándor**, az 50-es bizottság elnöke. **Lakits Vendel**, a 15-ös bizottság enöke.

Uj iskolák feiállítására. A közoktatásügyi bizottság javaslata alapján a tanács elhatározta, hogy az 1878—79-ki tanévben a VI. ker. Terézia-téri elemi népiskolánál egy a fiuk, valamint a leányok számára egy-egy önálló V. osztályt oly módon fog felállítani, hogy ezen iskolánál a II. c) fiuosztály és a mutatkozandó körülményekhez képest a III. b) leányosztály, vagy a VI. ker. polg. fiúiskola I. c)

osztálva fog egyidejűleg megszüntettetni, és az ezen elemi népiskolánál megszüntetendő egy, esetleg két osztály helyett megfelelő, a VI. ker. lovag-utcai elemi népiskolánál lesznek megnyitandók — A VIII. ker. stáció-utcai elemi népiskolánál az 1878—79. iskolai évben egy önálló V. fuosztály fog nyitattni és a VI. leányosztály a fennálló V-iktől elkülönítetni, az I. e) fiú és leányosztályok egyidejű megszüntetése mellett ezen megszüntetendő, de a szóban levő kerületben nem nélkülözhető osztályok pedig a bérkoesis és nagyfuvaros-utca sarkán levő épületben lesznek megnyitandók. A X. kerületben felállítandó illetve elkülönítendő V. és VI. osztályoknak az 1878—79. tanévre tervezett nyitása a tárgyalás alatt levő építkezés haladásától tétetik függővé.

— **Az »Orsz. polgári iskolai tanítóegyesület«** f. é. július hó 3. és 4-én tartandó közgyűlésén a következő indítvány is tárgyaltni fog:

»Indítvány. Tekintve, hogy a népoktatási törvény 147. §-ának tág magyarázata következtében minden tankerületben a községi nép- és polgári iskolai tanítók céllellenesen és így tévesen egy tanítói testületté alakultak; tekintve továbbá, hogy az így alakult tanítói testületek nagy többsége inkább csak az elemi népoktatás ügyének előmozdítására van hivatva, és ha valamit idáig a polgári iskolák ügye körül tett, az inkább regresszív mint progresszív irányú és épen nem productív: indítványozom, keresse meg a közgyűlés a nm. vallás és közoktatási miniszteriumot a végből, hogy a törvény által előírt tanítói testületek megalakulását elrendelni akként méltóztassék, hogy úgy tankerületenként, mint járásonként, az elemi felső népiskolai és polgári iskolai tanítók illetve tanárok külön-külön tantestületekké, illetőleg körökké alakuljanak, mert csak az így alakult tantestületek és körök fejthetnek ki iskoláik érdekében kellő ügybuzgalmat és szellemi tevékenységet; továbbá az így alakulható polgári iskolai tan.-testületek és körök koncentrációját eszközölni munkáiknak gyümölesét összehordani és értékesíteni az országos polgári iskolai egyesület lehet hivatva. Budapest, 1878. ápril 11-én. Lengyel Sándor. elnök.»

Nem fogadhatjuk ugyan el a tisztelt indítványozó úr indokait és következtetéseit egész terjedelmében, mindazon által őszintén óhajtjuk, hogy indítványa a közgyűlés által elfogadtassék, a miniszter úr pedig akként intézkedni méltóztassék, csak hogy megszabaduljunk önköktől és ne legyünk kénytelenek az önök »tanárkodhatnám«-ságból eredt civakodásait továbbra is szemlélni. Akkor majd igazán ég és föld között evickélnek, sem a középtanoda, sem a népiskola nem fogadván be önök ket kebelébe.

— **»Ugocsa non coronat.«** Az »orsz. polg. isk. tan.-egyesület« az egyetemes tanítógyűlés szervező-bizottságának abbéli kérelmét, hogy a III. egyet. tanítógyűlés rendezésében résztvegyen, egyszerűen tudomásul vette és kijelenté: hogy az egyet. tanítógyűlésben sem fog résztvenni, mert a polg. iskola specialis (!) ügyeit az erre kizárólag (?) hivatott polg. isk. tan.-egyesület közgyűlésén (f. é. jul. 3. és 4-én) kívánja tárgyalni. No csak különkódjének a tisztelt tanár (?) urak, megleszünk mi önök nélkül is.

— **Örvendetes jelenségnek** mondja a »Néptanoda«, hogy a »Magy. népnevelő-egyletek szövetsége«-nek mi is pártolói vagyunk. Ugy van, és pedig őszinte szívvel, lélekkel pártoljuk, s ha igaz, a mit t. laptársunk mond, hogy »a vidéki tanítóság sürgetve követeli a szövetség létesítését,« úgy az aradiak törekvését siker fogja koronázni; mert ne higgye a »Néptanoda«, hogy a fővárosi tanítók ellenségei volnának a szövetségnek, és így nekünk nincs kit meg- és legyőzni a fővárosban. Mi legalább ilyen ellenséget nem ismerünk.

— **A »terézvárosi (VII. ker.) tanítói-kör«** f. é. júniushó 2-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor a szokott helyiségben körülést tart. Tárgyak: Grünstein Teréz kisasszonynak »A női kézimunka tanításról« című felolvasása; Gyurkovits Béla »Az észszerű nevelés két hatalmas segéd eszközéről« című felolvasása; végre a folyó ügyek elintézése.

A tagok minél számosabb megjelenését kéri
Budapesten, 1878. máj. 28-án.

Clauser Vitályos,
köri elnök.

— **A »Budapesti tanító testület«** és a »Népnevelők egyesülete« június 8-iki társasmulatságára ismételtén felhívjuk a t. közönség figyelmét. A rendezőség mindent elkövet, hogy a t. résztvevőknek kellemes napot szerezzen, mindamellett a jegyek árát a lehető legjutányosabbra szállította. A 2 forintos egész napra szóló jegyen 5 szelvény van: fogaskerekűn fel, diszebedre, táncvigalomra, fogaskerekűn le s a különvonaton a lánchidig jogosító szelvény. A csak délutánra szóló 1 forint 20 kros jegyen az ebéd szelvényen kívül ugyanazok vannak. Megjegyezzük, hogy a fogaskerekű kocsikon szelvényünk a nap minden részében érvényes, a lóvonaton pedig csak éjfélkor, a különvonaton. Jegyek a meghívó alapján Zilahy S. könyvkeres-

kedésében is kaphatók. Kik tévedésből meghívót nem kaptak, s arra igényt tartanak, szíveskedjenek Schmidt M. Ferenc rendező biz. elnökhöz fordulni. (VII. ker. király-
utca 73. sz. I. emelet.)

Azon t. urakat és urhölgyeket, kik jegyadásra vállalkoztak, tisztelettel értesítjük, hogy a végleges beszámolás jun. 6-án d. e. 9—11-ig, d. u. 3—5-ig és 7-én d. u. 4—7-ig; a cukor utcai egyl. helyiségben történik.

Szerkesztői üzenetek. Az »Ung. Sch.« szerkesztőjének **Budapesten.** Kérdései és feleletei hamisak. Tessék csak elolvasni a »Magyar Néptanító« 1-ső számát! Ki ellen bizonyít az? Egyébkint vessünk fátyolt a multra, ne szaggassuk fel a régi sebeket, inkább vállvetett erővel mozdítsuk elő a tanügyet és a tanítók érdekeit. Az aradiakat pedig ne bántsuk, hanem azon legyünk, hogy az ügyet, melyet kezökbe vettek, diadalra juttassuk. — B. M. urnak **Cegléden.** Ha még most sem volna rendben, újlag intézkedem. A megválasztatásnak igen, de a hitvallásnak nem örültem. — R. M. urnak **Nádudvaron.** A f. évi 3. szám — az előbbi kiadó rendtelensége miatt — teljesen elfogyott; de rajta leszek, hogy magánuton megszerezvén, szolgálhassak vele. — L. H. urnak **Szivacson.** Valószínűleg jó forrásból merítette. — B. M. urnak **Kecskeméten.** A gyűlés után kaptam. Elképzélheti P. örömét. A jövő héten jelentem be. Mindnyájan üdvözöljük. — R. M. urnak **keszthelyen.** A kezdet pompás. Nyugodtan várom a folytatást s hiszem, hogy törekvéseinket fényes siker fogja koronázni.

Rigler József Ede papirraktárában

Kecskeméti-utca 11. sz., vagy: Bálvány-utca 1. sz. **rendelhető:**

VIZSGALAPOK

magyar, német vagy dictandó vonalzattal

következő árakban:

100 darab diszes kerettel: vastag papíron	1 frt — kr.
100 » egyszerűbb kerettel, vastag papíron	» 70 »
100 » vonalzott vastag papíron	» 60 »

A tek. tanítói kar szíves figyelmébe ajánlom új kiadásomat **szépírással** **füzetekből**, melyek egyes lapjai első során az **üzenetrendszer** alapján összeállított előírással vannak ellátva.

100 drb magyar vagy német füzet ára 80 kr. 2—3

Pályázat.

A **nagy-kőrösi** magyar tanymelvü két osztályu községi felső leány népiskolában bötöltendő két rendes tanítói állomásra a községi iskolai szék pályázatot hirdet, — melyek közül az elsőre férfiak, a másodikra nők pályázhatnak.

1-ör. **Igazgatói férfi tanítói állásra.** Évi javadalmazása: 550, szóval ötszázötven o. é. frt készpénz, az intézet helyiségében tisztességes lakás, kertpótlékul 50, szóval ötven o. é. frt, igazgatói díj fejében 100, azaz egyszáz o. é. frt, az iskolai szolgálat teljesítéseért és a helyiség tisztogattatásáért 50, azaz ötven o. é. forint. — Kötelessége a népoktatási törvény szerint az intézet igazgatását vezetni. Ezen kívül a szaktudományokat képesítettségéhez mérten tanítani mindkét osztályban.

2 or. **Rendes tanítónői állomásra.** Évi javadalmazása 550, szóval ötszázötven frt készpénz, kertpótlék 50 frt, szóval ötven o. é. frt, és az intézet helyiségében lakás, esetleg 100, azaz egyszáz frt lakbér átalány. — Kötelessége: a szaktudományokat képesítettségéhez képest mindkét osztályban tanítani. A megválasztott tanítók csak egy évi sikeres próba után fognak állomásukban véglegesen megerősítettetni, a pályázni kívánók kellően felszerelt folyamodványukat a »nagy-kőrösi községi iskolai szék« elnökségéhez f. é. jul. 1-ső napjáig küldjék be.

Nagy-Kőrösön, 1878. ápril 27.

Szentpétery Gyula.
közs. iskolaszéki elnök.

Lapunk kiadó-hivatalában (Budapest, nádor-utca 14) megrendelhető:

A PETŐFI-TÁRSASÁG LAPJA.

1878. évi második évfolyam.

A Petőfi-Társaság Lapja kiválólag és első sorban szépirodalmi közlöny, de tanulmányok, ismertető cikkek és bírálatok közlése által a tudomány és művészetek terén is igyekszik tájékoztatást nyújtani mindazon kérdésekről és mozzanatokról, melyek európaszerte foglalkoztatják a művelt szellemeket.

A lap rendes munkatársai a JÓKAI MÓR elnöksége alatt megalakult Petőfi-Társaság tagjai, szerkesztői Szana Tamás és Balázs Sándor.

Midőn a Petőfi-Társaság Lapjának pártfogására fölhívjuk a t. olvasóközönséget, nem mulaszthatjuk el fölemlíteni, miszerint minden törekvésünk oda irányul, hogy az új vállalatnak külső kiállítása, a belső gazdag tartalomnak megfelelő díszes legyen, s a hazai iparnak előhaladása felől tanuskodjék.

A Petőfi-Társaság Lapja megjelenik minden vasárnap két nagy iven, 16 lapon és színes borítókkal.

Előfizetési ára: Egész évre 10 frt. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 frt. 50 kr.

Gyűjtők 10 előfizető után ingyen példányt kapnak.

A »Petőfi-társaság« pártoló rendes tagjai e lapot valamint a társaság díszes kiállítású szépirodalmi évkönyvét is **ingyen** kapják.

A „Petőfi-társaság“ új alapszabályainak értelmében pedig rendes tagok lehetnek mindazon társulatok, lelkes honfiak és honleányok, kik az irodalomnak megkedveltetésén fáradoznak és ekkép a társaság céljainak: a szépirodalom fellesztésének és terjesztésének elérések örül a tényleg működő írók mellett szintén fontos tényezők. Az ilyen tagok a társaságtól oklevelet kapnak s részt vesznek a működő tagok megválasztásában, kik a tisztviselőkkel együtt a társaság választmányát képezik.

A pártoló rendes tag, három évi kötelezettség mellett évenként 10 frtot, s az oklevélért egyszer mindenkorra 2 frtot fizet. Az évi díj egyszerre vagy két egyenlő részletben: december és június hónapok folytán küldendő be a »Petőfi-társaság lapja« szerkesztőségéhez vagy annak kiadó-hivatalához (Budapest, V., nádor-utca 14. szám alatt.)

A mely pártoló rendes tag a társaságból a három év letelte után kilépni akar, szándékát az utolsó év vége előtt a titkárnál bejelenteni s oklevelét visszaküldeni tartozik; ellenkező esetben a következő három évre is tagjául tekintik a társaságnak. A megválasztott vagy kilépő tagok nevei a társaság közlönyében fognak közvétetni.